EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.6.2024
COM(2024) 228 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

müüginimetuste ja rümpade liigituse kohta lamba- ja kitselihasektoris

Sisukord

1 Sissejuhatus 2
2 Lähenemine ja töövahendid 2
3 Õigusraamistiku analüüs 2
3.1 Rümpade liigitamine 2
3.1.1 Eelnev periood 2
3.1.2 Praegune olukord 4
3.2 Müüginimetus 5
3.3 Turuteave 6
4 Liikmesriikide ja sidusrühmade seisukohad 6
4.1 Vastajate hinnangud rümpade klassifitseerimise kohta 6
4.2 Vastajate hinnang müüginimetustele 7
4.3 Vastajate täiendavad kommentaarid 8
5 Järeldused 8

1 Sissejuhatus

Määruse (EL) nr 1308/2013 (ühise turukorralduse määrus)[1] artikli 225 punkti dd kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule 30. juuniks 2024 aruande müüginimetuste ja rümpade liigituse kohta lamba- ja kitselihasektoris.

Käesoleva aruande eesmärgid on järgmised:

– vaadata läbi lamba- ja kitselihasektoris rümpade liigitamise ja müüginimetuste kohta kehtivad eeskirjad; ning
– teha kindlaks, kas seda on vaja rohkem reguleerida või mitte.

2 Lähenemine ja töövahendid

Eksperdiarvamuste kogumiseks rümpade liigitamise ja müüginimetuste kasutamise kohta lamba- ja kitselihasektoris koostas komisjon 2023. aasta veebruaris kaks uuringut. Üks neist oli suunatud liikmesriikidele (põllumajandusturgude ühise korralduse eksperdirühma kaudu) ja teine sidusrühmadele, kes kuuluvad kodanikuühiskonna dialoogirühma, mis arutab loomakasvatuse valdkonda kuuluvaid küsimusi.

Komisjon teavitas enne konsultatsiooni alustamist liikmesriike ja sidusrühmi nii konsultatsiooni eesmärgist kui ka ajakavast. Hiljem saatis komisjon neile meeldetuletuse, et nad peaksid uuringus osalema. Komisjon sai teavet 26 liikmesriigilt (kõik peale Prantsusmaa) ning ainult neljalt sidusrühmalt, mis kuulusid Hispaania, Austria ja Portugali organisatsioonidesse.

Lisaks toetavad käesolevat aruannet:

– aruande teemat käsitlevate kehtivate ja varasemate õigusaktide analüüs;
– komisjoni tehtud aruannete, hindamiste ja auditite tulemused;
– põllumajandustoodete kohta kättesaadavad statistilised andmed ning
– rümpade liigituse eksperdirühma ekspertide ning kodanikuühiskonna dialoogirühma sidusrühmade arvamused lamba- ja kitseturu kohta.

3 Õigusraamistiku analüüs

3.1 Rümpade liigitamine

3.1.1 Eelnev periood

Lammaste puhul on ühenduse rümpade liigitusskaalale vastav rümpade liigitamine ja hinnaaruandlus mõlemad olnud vabatahtlikud alates liigitusskaala kehtestamisest 1992. aastal[2].

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

[2] Nõukogu 23. juuli 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2137/92, mis käsitleb lambarümpade ühenduse liigitusskaalat ja määratleb ühenduse värskete või külmutatud lambarümpade standardkvaliteedi ning laiendab määrust (EMÜ) nr 338/91 (EÜT L 214, 30.7.1992, lk 1–5, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1992/2137/oj).

See erineb veise- ja sealihasektorist, kus liidu rümpade liigitusskaala on kohustuslik, ainult väikestele tapamajadele on tehtud erandid sõltuvalt skaala rakendamisest liikmesriigis.

1993. aastal sätestati täiendavad üksikasjalikud eeskirjad,[3] sh kategooriate ja rasvasusklasside täpsemad kirjeldused. Ühenduse liigitusskaala jõustus 6. märtsil 1993 koos liigitamisel põhinevate hinnaaruandluse sätetega, mis jõustusid esimest korda hiljemalt 8. aprillil 1993. Nende sätete alusel avaldas Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus 1995. aasta alguses enamikus liidu keeltes Euroopa Komisjoni koostatud brošüürid, milles selgitati lambarümpade klassidesse liigitamise skaalat.

Algselt oli üks liidu rümpade liigitusskaala pikaajalisi eesmärke panna alus lambarümpade standardkvaliteedi uuele määratlusele, mis põhineb liidu klassifikatsioonil, et määrata hindasid ja arvutada lisatasu. Liidu rümpade liigitusskaala pidi saama lambakasvatajate ja lihatöötlejate vaheliste äritehingute kvaliteedikontrolliks. Kergemate tallerümpade puhul ei peetud skaala lihakusnäitaja hinnangut õiglaseks. See pidas süstemaatiliselt halvaks nimetatud rümpade loomulikku nõrka morfoloogiat (kõrgejalgsed tõud) ning väiksemat nahaaluse ja sisemise rasva suhet, millega kaasnes väike kaal. Seetõttu töötati vähem kui 13 kg kaaluvate tallerümpade liigitamiseks välja teistsugune süsteem.

Nõukogu määruse (EMÜ) nr 2137/92 artikli 9 kohaselt pidi komisjon esitama nõukogule aruande, et hinnata lambarümpade liigitusskaala kohustuslikuks muutmise võimalust. Komisjon avaldas aruande 1997. aastal[4] ja märkis selles, et rümpade liigitamise klassifikatsiooni kasutavad ettevõtjad väga vähe, ning jõudis järeldusele, et liikmesriigid peaksid lambarümpade klassifikatsiooni jätkuvalt kohaldama vabatahtlikkuse alusel.

Reformiga, mis kehtestati nõukogu määrusega (EÜ) nr 2529/2001 lamba- ja kitselihaturu ühise korralduse kohta[5], muudeti iga-aastase uttede lisatasu arvutamise viisi. Nõuetekohaselt esitas komisjon 2002. aastal nõukogule teise aruande[6], et uuesti analüüsida liidu liigitusskaala võimalikku kohustuslikku kasutamist lammaste puhul. Selles teises aruandes soovitas komisjon jätkuvalt mitte teha klassifikatsiooni kasutamist kohustuslikuks, kuna paljudes liikmesriikides ei olnud rümpade liigituse rakendamisega edasi jõutud.

Endine lambarümpade klassifikatsiooni tegelenud ühenduse inspekteerimisrühm, mis oli asutatud määruse (EMÜ) nr 2137/92 alusel, tegi ajavahemikus 1993–2000 kontrollkäike mitmesse liikmesriiki, et esialgu ühtlustada riiklike ekspertide standardeid klassidesse liigitamise alal ning veenduda, et neid standardeid kasutati tapamajades, millesse kontrollkäike tehti.

---

[3] Komisjoni 26. veebruari 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 461/93, millega kehtestatakse ühenduse lambarümpade liigitusskaala üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 49, 27.2.1993, lk 70–74, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1993/461/oj).

[4] Komisjoni aruanne nõukogu määruse (EMÜ) nr 2137/92 (mis käsitleb lambarümpade ühenduse liigitusskaalat ja määratleb ühenduse värskete või külmutatud lambarümpade standardkvaliteedi ning laiendab määrust (EMÜ) nr 338/91) rakendamise kohta (COM/97/0250 final).

[5] Nõukogu 19. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2529/2001 lamba- ja kitselihaturu ühise korralduse kohta (EÜT L 341, 22.12.2001, lk 3–14, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2001/2529/oj).

[6] Komisjoni aruanne nõukogule nõukogu määruse (EMÜ) nr 2137/92 (mis käsitleb lambarümpade ühenduse liigitusskaalat) rakendamise kohta (COM/2002/0295 final).

Rühm leidis, et enamik sidusrühmi ei olnud veendunud, et seda liigitusskaalat tuleks rakendada lambaliha kasutamisel ja selle eest maksmisel. Liidu liigitusskaala kasutamine oli märkimisväärselt levinud ainult Prantsusmaal, Soomes ja Rootsis. Enamik tootjaid müüs lambaid eluskaalu alusel otse tapamajadele ning klassifitseerimise korral pidi see peamiselt vastama tapamaja või kliendi vajadustele.

Rümpade erinev esitusviis mõjus halvasti ka läbipaistvusele, mille edendamiseks oli klassifikatsioon mõeldud, ning tallesid müüdi sama baashinnaga, mis ei sõltunud rümba koostisest või kvaliteedist. Rümba kaalu alusel esitatud hindade võrdlus oli tootja seisukohast segadusttekitav ja eksitav.

3.1.2 Praegune olukord

Kehtivad lambarümpade liigitamist käsitlevad sätted on esitatud määruse (EL) nr 1308/2013 (ühise turukorralduse määrus) IV lisa punktis C.III, komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2017/1182[7] ja komisjoni rakendusmääruses (EL) 2017/1184[8].

Lambarümpade vabatahtlikuks klassifitseerimiseks on kaks erinevat süsteemi.

- Üks neist on vähemalt 13 kg kaaluvate lambarümpade jaoks. Seda nimetatakse üldiselt SEUROPi klassifikatsiooniks ja selle puhul liigitatakse rümbad visuaalselt nende lihakuse ja rasvasuse alusel. Veiste puhul kirjeldavad lihakusklassid (S, E, U, R, O ja P) rümba profiili ja eriti väärtuslike osade (taga-, selja- ja abaosa) arengut ning näitavad lihas- ja rasvkoe summat luude suhtes. Rasvasusklass (1–5) kirjeldab nähtava rasva hulka rümba välispinnal.
- Teine on alla 13 kg kaaluvate tallerümpade jaoks, kus kirjeldatakse kaalu, liha värvust ja rasvkatet; seda nimetatakse tavaliselt A-klassifikatsiooniks. Selle puhul võetakse arvesse ainult kaalu (kolm kategooriat: rümba mass <7,0 kg; rümba mass 7,1–10 kg; rümba mass 10,1–13 kg), liha värvust ja rasvasuse klassi.

Kitserümpade klassifitseerimist käsitlevad õigusnormid puuduvad.

Väiksema tootmismahu tõttu on lammaste ja kitsede rümpade klassifitseerimisel liidus tänapäeval veiste ja sigadega võrreldes endiselt teisejärguline roll. Ainult Bulgaaria, Prantsusmaa, Horvaatia, Soome ja Rootsi kinnitasid 11. oktoobril 2023 rümpade klassifitseerimise eksperdirühmas, et nende territooriumil kasutatakse liidu liigitusskaalale vastavat lammaste klassifikatsiooni. Nendes liikmesriikides klassifitseeris 2022. aastal 277 tapamaja 4 420 782 lambarümpa, millest 602 018 olid täiskasvanud (st üle 12 kuu vanused lambad) ja 3 818 764 talled (st alla 12 kuu vanused lambad). See moodustas siiski vähem kui 12 % kogu liidu lambalihatoodangust. Klassifitseerimine sobis paremini raskete tallede kategoorias, võrreldes kergete tallede kategooriaga, kus 2022. aastal klassifitseeriti üksnes

[7] Komisjoni 20. aprilli 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1182, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 liidu veise-, sea- ja lambarümpade klassifitseerimisskaalade ning teatavatesse kategooriatesse kuuluvate rümpade ja elusloomade turuhindadest teatamise osas (ELT L 171, 4.7.2017, lk 74–99, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2017/1182/oj.

[8] Komisjoni 20. aprilli 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/1184, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad seoses liidu veise-, sea- ja lambarümpade klassifitseerimisskaaladega ning teatavatesse kategooriatesse kuuluvate rümpade ja elusloomade turuhindadest teatamisega (ELT L 171, 4.7.2017, lk 103–112, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2017/1184/oj).

111 130 rümpa kogu liidu toodangust, mis oli sel aastal enam kui 13,8 miljonit rümpa. ELis ei ole praegu lubatud kasutada ühtegi automatiseeritud klasside määramise meetodit.

Lisaks ei oma liidu rümpade liigitusskaala enamikus liikmesriikides lambaliha hindade teatamisel erilist tähtsust. 2022. aastal esitasid oma pädevatele asutustele noteeringu klassifitseerimistulemuste põhjal ainult 103 liidu liigitusskaalat kohaldavat tapamaja. Horvaatias moodustasid klassifikatsiooni põhjal teatatud hinnad kokku 40,8 % riigis aasta vältel tapetud lammastest. Peamiste tootjaliikmesriikide – Kreeka, Hispaania, Itaalia, Portugali ja Rumeenia – hindade registreerimine tuleneb märkimisväärselt lambatallede otseturustamisest elus- või enampakkumisturgudel. Seevastu Belgias, Iirimaal, Prantsusmaal, Lätis, Slovakkias, Soomes ja Rootsis on ülekaalus tapamajade ostud. Enamik ametiasutustele teatatud tallede noteeringuid arvutatakse tallede partiide põhjal, mida müüakse pea kaalu, eluskaalu või rümba massi alusel.

Liidu liigitusskaala kasutamise laiendamine kitserümpadele ei ole ilmselt teostatav. Standardkvaliteedi määramine ELi lambarümpade klassifikatsioonide põhjal oleks keeruline, sest vanuse, kaalu ja rasvasuse kriteeriumidel ning tootmisviisil põhinevad määratlused on väga erinevad. Samas vanuses ja samast soost lambarümpadega võrreldes on kitserümbad väiksemad ja nende rasvkoe kiht on õhem. Tapasaagis kipub olema väiksem, peamiselt rümba vähenenud rasvasisalduse tõttu, kuna kasvuprotsessi aegne nuumamine toimub palju hiljem ning liha niiskuse- ja nõrgumiskadu võivad mõnikord olla üsna suured (kuni 8 %).

Lisaks on kitserümpade puhul oluline see, et mõnes riigis tarbitakse peaaegu kõiki rümba osi. Paljudel juhtudel ei eemaldata pead ja seetõttu oleks keeruline kehtestada sellist võrdlusesitusviisi, mida saaks praktiliselt kasutada.

3.2 Müüginimetus

Ühise turukorralduse määruse turustamisstandardeid käsitlevad sätted ei hõlma lammastest ja kitsedest saadud tooteid.

Kitseliha ei ole eri kategooriatesse jaotatud, aga lammaste kategooriate eristamine on hästi juurdunud. Ühise turukorralduse määruse XVIII osa I lisa hõlmab lamba- ja kitseliha ning eluslambaid ja eluskitsesid ning selles on määratletud, et lambatalled on kuni aasta vanused lambad. Seevastu IV lisa C osas määratletakse klassifitseeritud lambarümpade kategooriad, kus alla 12-kuuliste lammaste rümbad on tähistatud A-tähega ja muude lammaste rümbad B-tähega. Lambatalle mõistet on nimetatud ka seoses delegeeritud volitustega kergete tallede klassifitseerimiseks, nagu on sätestatud ühise turukorralduse määruse artikli 19 lõike 6 punktis c. Ühise turukorralduse määruse artiklis 21 sätestatud muude rakendamisvolituste kohta peaks komisjon vastu võtma rakendusaktid, et lubada liikmesriikidel kasutada kindlaksmääratud kriteeriume vähem kui 13 kg kaaluvate tallerümpade klassifitseerimiseks.

Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2017/1182 on talle mõistet kasutatud põhjenduses 6, artikli 3 lõikes 2 ja artiklis 21 ning III lisas. Artikli 13 punkti a alapunkti iv kohaselt on liikmesriigid kohustatud teatama alla 12 kuu vanuste lammaste rümpade turuhinnad. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2017/1184 artikli 11 kohaselt tuleb registreerida selliste lambarümpade turuhinnad, mis kuuluvad kahte kaalukategooriasse: kerged talled (rümba mass alla 13 kg) ja rasked talled (rümba mass 13 kg või rohkem). Liidu õigusnormid muude lamba- ja kitserümpade turuhindade registreerimise kohta puuduvad.

Lisaks ühise turukorralduse määrusele on lambatallede ja kitsetallede liha käsitlevad mõisted selgelt eristatud muudest lamba- ja kitseliha kategooriatest ka liidu 2022. aasta kombineeritud nomenklatuuris[9]. Kõnealuses komisjoni rakendusmääruses on gruppide 1, 2, 4, 15, 16, 41, 43 ja 51 puhul määratletud lambatalled kui kuni üheaastased loomad. Kitsetalle mõistet on nimetatud grupi 41 (toornahad (v.a karusnahad) ja nahk) sissejuhatava märkuse 1 punktis c, rubriigis 4106 ja real 4113 10 00. Lisaks on komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/1988[10] artikli 31 lõikes 1 seoses põhimõttega hallata tariifikvoote taotluste saabumise järjekorras kitsetalled määratletud kui kuni üheaastased kitsed.

Määruse nr 1165/2008 elusloomade ja liha statistika kohta[11] I lisa mõistete punktis 2 lammaste liikide juures tähistab termin „lambatalled“ alla 12 kuu vanuseid isaseid või emaseid lambaid.

3.3 Turuteave

Lambaliha puhul on komisjon kehtestanud lambarümpade hindade aruandlust käsitlevad sätted, kuna nõudlus nooremas eas tapetud loomade liha järele on turu läbipaistvuse seisukohast paremini olukorda kajastav.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/1182 artikli 25 lõike 2 punkti c kohaselt peavad liikmesriigid komisjonile teatama igal aastal eelmisel kalendriaastal tapetud lammaste koguarvu kaalukategooriate kaupa.

Kitseliha puhul kogub komisjon kaks korda aastas teavet keskmiste hindade kohta, tuginedes uuringule, mis saadeti kodanikuühiskonna dialoogirühmale, mis arutab loomakasvatuse valdkonda kuuluvaid küsimusi.

Komisjon korraldas lambalihafoorumi, millel osalesid suure lambalihatoodanguga liikmesriikide esindajad ning tootjad, töötlejad ja kauplejad, et uurida liidu lambalihasektori praeguseid ja tulevasi väljakutseid. Pärast seda koostas komisjon 2016. aasta oktoobris lammaste ja kitsede kohta veebivaatmiku, et anda iganädalast teavet turuhindade, tootmise ja kaubanduse kohta liidus ja kolmandates riikides.

4 Liikmesriikide ja sidusrühmade seisukohad

4.1 Vastajate hinnangud rümpade klassifitseerimise kohta

Viis liikmesriiki kinnitasid, et nad kohaldavad tallerümpade suhtes ELi klassifitseerimisskaalat, kusjuures neli neist kasutavad seda ka täiskasvanud lammaste (st üle 12 kuu vanuste lammaste) puhul. Ainult kaks liikmesriiki on teinud selle kohustuslikuks kõigile

[9] Komisjoni 12. oktoobri 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1832, millega muudetakse tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühist tollitariifistikku käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisa (ELT L 385, 29.10.2021, lk 1-1091, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1832/oj).

[10] Komisjoni 11. novembri 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/1988, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 1308/2013 ja (EL) nr 510/2014 rakenduseeskirjad imporditariifikvootide haldamiseks lähtuvalt taotluste saabumise järjekorras teenindamise põhimõttest (ELT L 422, 14.12.2020, lk 4-136, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1988/oj).

[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1165/2008 elusloomade ja liha statistika kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 93/23/EMÜ, 93/24/EMÜ ja 93/25/EMÜ (EMPs kohaldatav tekst). (ELT L 321, 1.12.2008, lk 1-13, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/1165/oj).

ettevõtjatele, samas kui kahes teises liikmesriigis klassifitseeritakse lambaid vabatahtlikkuse alusel ja seda teevad vaid mõned tapamajad. Horvaatia oli ainus liikmesriik, kes kinnitas, et ta kohaldab kohustuslikku kitserümpade klassifitseerimist nii tallede kui ka täiskasvanud loomade puhul.

Kuigi enamik vastajaid tunnistas rümpade klassidesse liigitamise väärtust turu läbipaistvuse parandamisel, toodete turuväärtuse suurendamisel ja tarnijate turunõudlusele reageerimise parandamisel, nimetati klassifitseerimisega seotud lisakulusid ühe peamise probleemina selle kasutamise kohustuslikuks muutmisel. Ainult neli liikmesriiki olid selle poolt, et kehtestada liidu tasandil lammaste kohustuslik klassifitseerimine. Lisaks kinnitas enamik liikmesriike, et omamaised ettevõtjad ei ole avaldanud soovi muuta praegust liidu liigitusskaala vabatahtlikku rakendamist. Vastajad märkisid, et nende siseturu killustatus ja/või väiksus on suureks takistuseks kohustusliku kohaldamise kehtestamisele.

Lisaks soovisid ainult neli liikmesriiki kehtestada konkreetsed õigusaktid kitserümpade klassifitseerimise kohta. Paljud vastajad märkisid ka, et kitserümpade klassifitseerimine ei looks lisaväärtust, kuna tootmine on nii marginaalne ja kujutab endast enamikul juhtudel piimatootmise teisejärgulist saadust. Nad jõudsid järeldusele, et igasuguse rümpade klassidesse liigitamise kehtestamisest saadav kasu ei oleks proportsioonis selle rakendamisest tingitud lisakuludega.

Turuteavet silmas pidades kinnitas enamik vastanutest, et rümpade klassifitseerimisel on lamba- ja kitseliha ostmisel väike roll. Ainult neli vastanud liikmesriiki ja üks vastanud sidusrühm väljendasid huvi laiendada hinnaaruandlust ka teistele lambarümpade kategooriatele. Samamoodi soovisid kitserümpade hinnaaruandluse kehtestamist ainult kaks vastanud liikmesriiki ja üks sidusrühm. Vastused kinnitasid, et enamikul ELi turgudel on lamba- ja kitseliha ostmisel kokkuleppe aluseks kas kindlasummaline makse, loomade arv, eluskaal või rümba mass või isegi looma suurus.

Lisaks osutasid vastajad Bulgaarias, Eestis, Kreekas, Hispaanias, Ungaris, Rumeenias ja Rootsis, et lammastega kauplemise tähtsus nende riigis on suhteliselt väike. Vastajad märkisid, et isegi kui liikmesriikide vahel elusloomadega kaubeldakse, siis rümpade klassifikatsioonil põhinevaid oste ei ole kuigi palju.

4.2 Vastajate hinnang müüginimetustele

Valdav enamik vastanutest ei soovi ettevõtjate ja ametiasutuste finants- ja halduskoormuse suurenemist ja seetõttu ei näidanud nad ka üles huvi kehtestada ELi tasandil uusi müüginimetusi käsitlevaid õigusakte. Konkreetsemate müüginimetusi käsitlevate ELi tasandi õigusaktide kehtestamist lammaste kohta toetasid ainult viis liikmesriiki ja kitsede kohta vaid kaks liikmesriiki.

Ainult üks liikmesriik teatas oma riigi sidusrühmade taotlusest kehtestada ELi tasandil konkreetsed õigusaktid lammaste müüginimetuste kohta. Seda seisukohta toetas ka üks vastanud sidusrühm. Uuringus rõhutas ainult üks liikmesriik vajadust eristada rohkem tallede kategooriaid ning üks sidusrühmadest vastas, et turuteave kitseliha kohta ei ole piisav.

4.3 Vastajate täiendavad kommentaarid

Vastustest ilmneb, et lamba- ja kitseliha turustamine ja tükeldamine toimub peamiselt ostja seatud tingimustel ning sellega kaasneb vähem töötlemist kui muude liikide liha puhul. Mõned vastajad möönsid, et nende riigis täidavad väikesed tapamajad ja põllumajandusettevõtted olulist rolli töötleva tööstuse varustamisel lamba- ja kitselihaga. Jaemüügi tasandil müüakse liha peamiselt vastavalt klientide nõudlusele või eelpakendatud kogumitena.

Lisaks märkisid vastajad, et Belgias, Taanis, Eestis, Iirimaal, Kreekas, Hispaanias, Horvaatias, Itaalias, Portugalis, Sloveenias ja Slovakkias on olemas mitmesuguseid erinevaid kvaliteedimärke. Kitseliha puhul on need olemas Kreekas, Hispaanias, Horvaatias, Portugalis ja Sloveenias. Kuid kogu omamaise toodanguga võrreldes on nende turuosad pigem väikesed.

Üldiselt ei saanud enamikus küsimustikes anda hinnangut eri kaupade turuosa kohta.

5 Järeldused

Uuringus osales väga vähe sidusrühmi, mis on kooskõlas arusaamaga, et rohkem õigusakte rümpade klassifitseerimise ja müüginimetuste kohta ei ole sektori prioriteet. Lisaks ei olnud liikmesriigid ega sidusrühmad huvitatud kohustusliku lambarümpade ega kitserümpade klassifitseerimise süsteemi kehtestamisest või lamba- ja kitselihatoodete edasisest õiguslikust reguleerimisest. Samamoodi ei nõudnud Euroopa Parlament 2018. aasta resolutsioonis ELi lamba- ja kitsekasvatussektori praeguse olukorra ja tulevikuväljavaadete kohta[12] ühtegi konkreetset õigusakti, mis käsitleks rümpade klassifitseerimist või müüginimetusi.

Seepärast peaks lambarümpade klassifitseerimine jääma liidu tasandil vabatahtlikuks vahendiks, mida kasutatakse juhul, kui sellel on tegelikku lisaväärtust, mis õigustab kulude ja koormuse suurenemist. Hindamine kinnitas, et puuduvad mõjuvad põhjused lambarümpade kohustusliku klassifitseerimise kehtestamiseks liidu tasandil. Liigitusskaala kasutamise laiendamisel peamistele liidu tootjatele ei ole toimunud märkimisväärset arengut. Seetõttu ei oleks klassifitseerimise kohustuslikuks muutmise kulud ja halduskoormus põhjendatud. Tapamajad peaksid korraldama rümpade klassifitseerimise ja seda tegema, koolitama selleks spetsiaalseid töötajaid ning registreerima tulemused ja hinnad ning neist aru andma. Pädev asutus peaks tegema kohapealseid kontrolle kooskõlas liidu eeskirjadega, mis vajaks täiendavaid vahendeid.

Rümpade klassifitseerimine võib olla vahend, millega parandatakse lammaste tarneahela tõhusust, hindade läbipaistvust ja turustamist. Kuigi kohustuslik lambarümpade klassifitseerimine võib hõlbustada teabe edastamist tarneahelas ning võiks põhimõtteliselt tuua kaasa õiglasemad ja majanduslikult tõhusamad tehingud, siis ei näe paljud ettevõtjad jätkuvalt sellest suurt kasu ning enamik lammastega kauplevaid tarnijaid ei pea vajalikuks rümpi klassidesse liigitada.

Liidu rümpade liigitusskaalat ei ole vaja laiendada kitsedele, sest paljudes liikmesriikides on selline lihatootmine väga piiratud ning rümbad ja liha jaotustükid on eriomadustega.

[12] Raport-A8-0064/2018.

Mis puudutab müüginimetusi, siis nendega seoses ei teatatud küsimustikes süstemaatilistest raskustest ega probleemidest lamba- ja kitseliha turustamist käsitlevate kehtivate õigusaktide rakendamisel. Uuring näitas, et enamik ettevõtjaid ja pädevaid asutusi ei soovi kehtestada selles küsimuses rohkem õiguslikke kohustusi. Pigem pooldasid nad lihtsustatud lähenemisviisi, mis põhineb subsidiaarsusel ja halduskoormuse vähendamisel. Lamba- ja kitselihal on küll erinevad kaubanduslikud klassifikatsioonid, mis sõltuvad looma vanusest tapmise ajal, kuid kirju valiku tootmissüsteemide ja pärismaiste tõugude tõttu on need sektorid väga heterogeensed ning tarbijate eelistused on seotud kultuurilise taustaga. Seetõttu võib liha kvaliteeti iseloomustavate mõõdupuude suhtes tekkida pinge või konflikt, kui seadusandjad kehtestaksid konkreetse müüginimetuse.

Üldine järeldus on, et ei ole vaja uusi seadusandlikke ettepanekuid müüginimetuste või rümpade klassifitseerimise kohta lamba- ja kitselihasektoris.